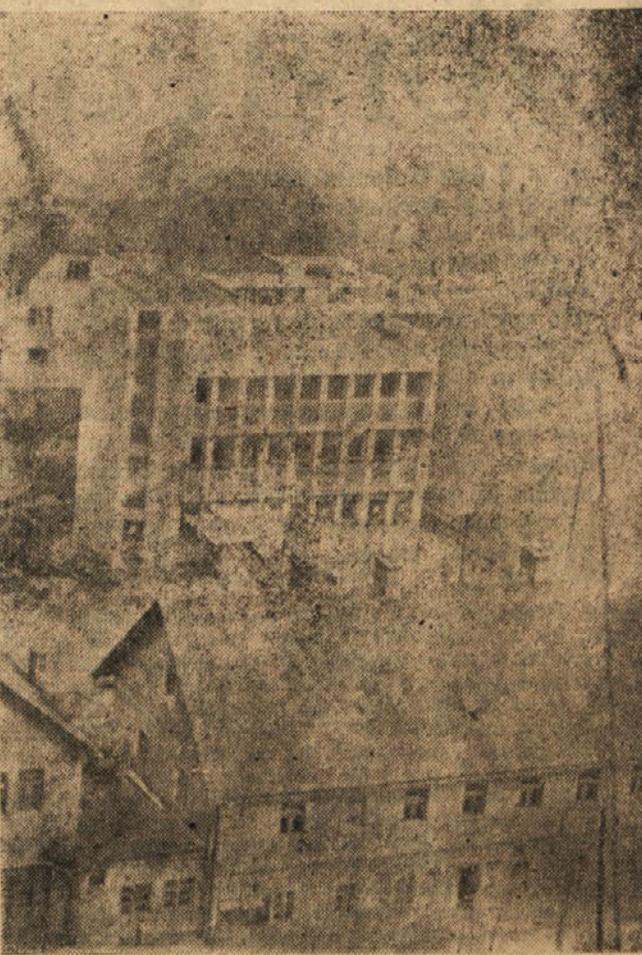
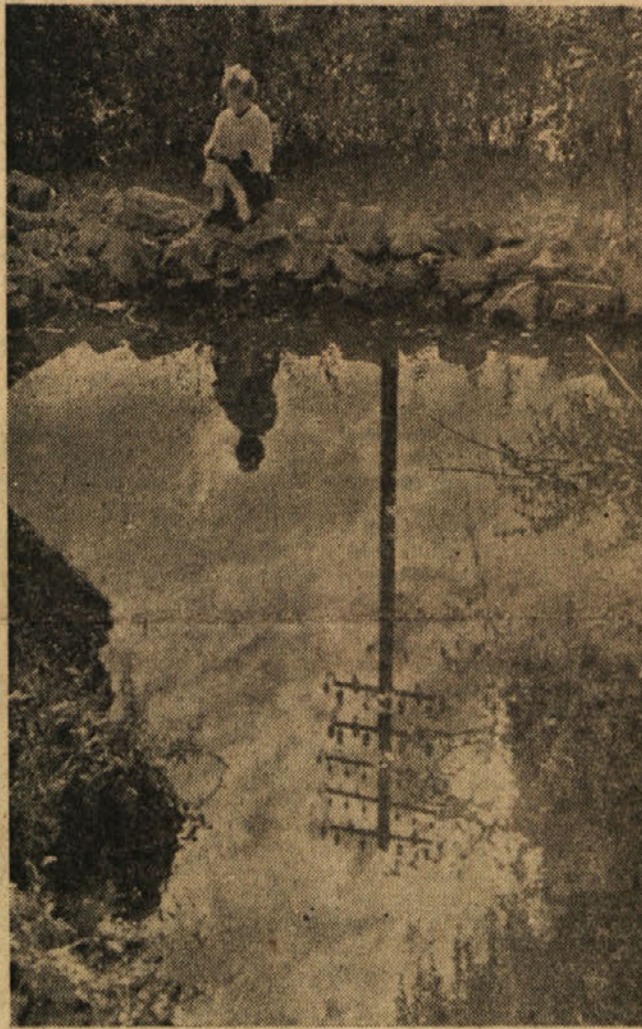

Izdaja »Zasavski tednik« v Trbovljah. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Stane Suštar. — Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tednik«, Trbovlje I, Trg revolucije 22. — Telefon št. 21. — Račun pri Komunalni banki Trbovlje 600-70-1-146. — List izhaja vsak petek. — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din, mesečna 40 din. Cena izvida v kolportu: 10 din. — Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Slov. poročevalec« v Ljubljani. — Rokopisi, ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek, se ne vračajo.

NOVA PRIDOBITEV HRASTNIKA

Slednjič so tudi Hrastničani dobili nove bančne in poštne prostore. Če ne bo kaj narobe, se bosta obe ustanovi selili iz starih prostorov v nove še ta mesec. Občani pravijo, da se je podoba tega dela Hrastnika spet polepsala.

NAROBELIKA — NE?

Naš fotoreporter ima večkrat svoj dan. Tokrat je ujel na svoj filmski trak zamišljeno deklco ob vodi.

Seja občinskega ljudskega odbora v Trbovljah

Pomoč „Vitaminki“

Na izredni seji občinskega ljudskega odbora v Trbovljah pretekli petek, 7. novembra, so odborniki obeh zborov sprejeli več važnih sklepov. Najprej so obravnavali odredbo o določitvi najvišjih cen za nekatere predmete v prodaji na drobno. Tako se med drugim pomeni govedina za 10 din, sicer od 270 na 260 din, svinjsko meso pa od 380—360 din za kilogram. Vendar so pri določitvi cen za meso nekateri odborniki opozorili, da pomenijo določene cene začasno pomejen, ker se cena mesa menja po ponudbi živine na trgu. Toda čeprav bo veljalo to znižanje le mesec dni ali dva, je prav, da se cene tega živila znižajo. — Na seji so nadalje razpravljali o delu obeh mesarskih podjetij v kraju ter podarili, da se konkurenca med obema podjetjema v cenah mesa in mesnih izdelkov preneha opaziti. Prav tako so odborniki obravnavali reorganizacijo trgovske mreže ter sklepili, da pride to vprašanje na dnevni red na prihodnji seji. Z dograditvijo Blagovnice v Trbovljah bo namreč potrebna reorganizacija te mreže.

V zvezi z vprašanjem ustreznih preskrbe prebivalstva s prehranskimi predmeti so odborniki na tem zasedanju obravnavali tudi vprašanje pomoči »Vitaminki« za dograditve skladišč za kmetijske pridelke, pri katerem podjetju je gradnja zastala zaradi pomanjkanja potrebnih sred-

stev. S sredstvi najetega investicijskega posojila je namreč gradbeno podjetje »Zasavje« dozdalo skladišče le do strehe v armiranem betonskem skeletu brez zunanjih in notranjih zidov. Pri najetu tega posojila za sklanjanje te zgradbe pa je podjetje »Vitaminka« zamudilo za to določen rok. Ker je »Vitaminka« tako ostala brez potrebnih sredstev za dokončanje te zgradbe, je gradbeno podjetje »Zasavje« razumljivo nadaljevanje del pri tem skladišču ustavilo. Sprito okoliščine, da je v Trbovljah čedalje več družin, ki doma nimajo ustreznih skladišč za shranjevanje potrebnih ozimnic, je izgradnja velikega javnega skladišča za shranjevanje kmetijskih pridelkov v kraju vedno bolj nujna. Da pa zaradi ustavitve gradbenih del na tem skladišču ne bi na poslopju nastala večja škoda in ker je tako skladišče v Trbovljah res neogibno potrebno, sta na tej seji oba občinska zbora sprejela sklep, da se iz sredstev za rekonstrukcijo glavne krajevalne ceste od Sušnika do upravnega poslopja Cementarne posodi potreben denarni znesek za dograditev omenjenega javnega skladišča, ker se bodo rekonstrukcijska dela na cesti lahko nadaljevala še le prihodnje pomlad. Ta začasno za javno skladišče v kraju uporabljena sredstva, ki so bila določena za dela na cesti, se bodo vrnila leta 1959, ko bodo na razpolago sredstva ob-

činskega investicijskega sklada, ki so letos blokirana oziroma ko bo odobreno investicijsko posojilo iz državnega investicijskega sklada po naslednjem predvidenem natečaju Jugoslovanske investicijske banke v letu 1959.

Ljudski odborniki so nato sprejeli še odlok o razrešitvi dolžnosti direktorja trboveljske Cementarne Venceljna Miklavčiča in sklenili, da se takoj razpiše mesto direktorja in sekretarja v tem podjetju. Do tedaj bo posle vršila dolžnosti direktorja Cementarne opravljal glavni inženir podjetja tov. Alfred Petrič.

Odborniki so v naslednjem še razrešili dolžnosti dosedanjega upravnika Zdravstvenega doma v Trbovljah, ki je odšel na drugo službeno mesto, in imenovali za novega upravnika tega doma dr. Ireno Ivančičevo.

Tov. France Kimovec-Ziga med zagorskimi komunisti

Na povabilo občinskega komiteja ZK je prejšnji teden obiskoval Zagorje sekretar Socialistične zveze Slovenije tov. France Kimovec-Ziga. V kino dvorani je tov. Kimovec govoril zagorskim komunistom o najnovejši goni vzhodnoevropskih držav proti Jugoslaviji. — Njegovo izvajanje je poslušalo skoro 200 komunistov zagorske občine.

Sistem nagrajevanja naj vzpodbuja delavce

PREJŠNJI TEDEN JE ZASEDAL V LJUBLJANI III. PLENUM REPUBLIŠKEGA SVETA SINDIKATOV — POSVEČEN JE BIL BLIŽNJIM OBČNIM ZBOROM SINDIKALNIH PODRUŽNIC — PLENUMU STA PRISOSTVOVALA TUDI MIHA MARINKO IN SEKRETARKA CENTRALNEGA ODBORA ZVEZE SINDIKATOV OLGA VRABČIČ — O NALOGAH SINDIKALNIH ORGANIZACIJ JE GOVORIL TOVARIŠ STANE KAVČIČ. PRAY TAKO PA TUDI MIHA MARINKO

Tovariš Miha Marinko je v svojem govoru na III. plenumu republiškega sveta sindikatov opozoril na važne naloge, ki jih imajo sindikati v družbenem življenju. Na področju delavnosti sindikalnih organizacij stoji problem in naloge, ki nujno zahtevajo, da jih razjasnimo, da sindikati ne bi izgubili svoje osnovne socialistične orientacije. Sindikati morajo biti močna hrbtenica naše politike in občini in v vsakem gospodarskem podjetju. V naši družbeni zavesti smo šli včasih predač. To se kaže v nekaterih predpisih in zakonih, kot na primer v zakonu o delovnih razmerjih. Ti zakoni so namenjeni, da bi jih delavec uporabljal, ne pa da bi zlorabljal svoje pravice. — Tovariš Marinko je nadalje podrobno govoril tudi o investicijskih in poudaril, da prevelike investicije niso vedno koristne ter ne smejo presežati zmogljivosti delovnih kolektivov in državljanov. Ko nadeležje razmišljamo o sistemu nagrajevanja naših delovnih ljudi, moramo imeti pred očmi, da mora biti ta spodbuden, kajti večja storilnost in produktivnost sta ključ za dvig naše življenjske ravni. Samo na osnovi pravilne tarifne politike bomo lahko dosegli želeni napredek, zlasti pa večjo produktivnost. Na današnjem plenumu — je dejal tovariš Marinko — se je precej govorilo o investicijskih in razširitev reprodukcije. Teh želja nikakor ne moremo šteti za negativne, toda če so te želje pretirane, objektivno zavirajo dvig produktivnosti. Zaradi težnje po večjih investicijah in še nekaterih drugih momentih, ki so v zvezi s posameznimi instrumenti, nastaja še večje pomanjkanje delovne sile. Delovna sila je zelo iskana, pri tem pa se največkrat pojavlja to, da razpoložljive delovne sile niso dovolj izkoriščene. Takšen način razširjanja proizvodnje in zaposlitve nove delovne sile seveda ni v skladu z želenim povečanjem proizvodnosti in izboljšanjem našega standarda. Nismo še našli rešitve, kako res racionalno uporabiti delovno silo v regularnem delovnem času, prav tako še ni dovolj urejen naš sistem nagrajevanja. Tega je treba urediti tako, da bo spodbujal delavca k večji produktivnosti, spodbujal ga mora, da si bo sam prizadeval pridobiti višjo kvalifikacijo in znanje v delu in s tem boljši zaslužek.

Tovariš Marinko je nato še opozoril, da je treba imeti v

občinah pred očmi jasnejšo politiko glede odnosov med mestom in vasjo. Standard na vasi raste hitreje kot pa standard tako imenovanega delavca v mestu. Zato je treba temu delavcu posvetiti največjo skrb, in sicer na ta način, da bodo kolektivni svoja sredstva uporabljali za izboljšanje življenjskih razmer tega delavca. Podelavci in polkmetje so v boljšem življenjskem položaju kot delavci v industrijskih centrih, ki morajo živeti samo od prejemkov v svojem podjetju. V političnem pogledu je pa tako, da so ti delavci na

vasi po navadi najbolj glasni. Sindikalne organizacije stoji čisto pod pritiskom teh delavcev in pogosto ne rešujejo problemov tistih delavcev, ki jim je res treba izboljšati življenjski standard.

Sindikati morajo v boju proti birokratizmu ustvarjati pri delavcih občutek, da je absolutno zagotovljena svoboda vsake konstruktivne kritike. Vso pomoč pri reševanju nakazanih problemov in tudi kadrovskih vprašanj pa morata nuditi Zveza komunistov in SZDL.

Seminarji za člane DS in UO

Komisija za družbeno upravljanje pri občinskem odboru SZDL v Vidmu-Krškem je predlagala na zadnji seji program dela in ugotovila, da svoje sklope sproti izvaja.

V tem letu so izvedli v občini Vidmu-Krško tridnevni seminar za člane delavskih svetov in upravnih odborov ter seminar za sindikalne funkcionarje.

Vsa podjetja so predelala družbeni plan za leto 1958 in se seznanila s polletnim delovnim planom podjetja.

Predsedniki šolskih odborov so skupno z upravami šol predelali zakon o šolstvu, tako da bo njihovo delo odslej laže.

Vso skrb so posvetili vlogam v zadrugi svete in seznanili člane zadrug o vlogi in pomenu svetov. V vseh večjih podjetjih pa so imeli zborni volivcev-proizvajalcev. Konec tega meseca bo v Vidmu-Krškem še 2-dnevni seminar za predsednike delavskih svetov in upravnih odborov, kakor tudi za podpredsednike sindikalnih podružnic. Leti se bodo seznanili z našo gospodarsko problematiko, razpravljali pa bodo še o sodelovanju podjetja s komuno, o metodi dela delavskih svetov, o gospodarjenju v tem letu, o nagrajevanju v kolektivih, itd.

V teku štirinajstih dni bodo razpravljali po kolektivih o disciplini in odnosih v gradbenem podjetju »Sava«, v Splošni kovinarski zadrugi in Tovarni celuloze in papirja »Djuro Salaj« z namenom, da bi delovno disciplino še izboljšali.

M.V.

V Zagorju so se začeli pripravljati na letne konference SZDL

POŽIVITI DELO ORGANIZACIJ

DA BODO LE-TE MOBILIZATORKE IN USMERJEVALKE CELOTNEGA DRUŽBENEGA ŽIVLJENJA NA SVOJIM OBMOČJEM

Čeprav so imele terenske in vaskne organizacije Socialistične zveze v Zagorju letos marca letne občne zbornice, se je občinski odbor SZDL odločil vskladiti delo organizacij Socialistične zveze z ostalimi občinskimi ljubljanskega okraja, ki bodo imele občne zbornice prihodnje dni. Vendar zagorske organizacije SZDL ne bodo imele občnih zborov, ampak le letne konference in volitve novih vodstev.

Za letne konference se je občinski odbor SZDL v Zagorju odločil tudi dovolj tega, ker je na podlagi ankete, izvedene v vseh osnovnih in vaskih organizacijah SZDL, ugotovil, da je delo v teh organizacijah precej zanemarjeno. Zelo kvalitetna anketa, na katero so odgovarjala posamezna vodstva organizacij, je dala občinskemu odboru prav dobre podatke, hkrati pa tudi napotila, kako poživiti delo, da bodo terenske in vaskne organizacije postale mobilizatorke in usmerjevalke družbenega življenja na svojih območjih. In ker tudi sklepi občinske kon-

ference SZDL, kakor tudi stališča plenurnov SZDL, ki so bili letos, niso dobili potrebne odmeva, je več kot potrebno, da se na bližnjih letnih konferencah člani pogovorijo o tem, kako poživiti delo zlasti v organih družbenega upravljanja in sploh političnih akcijah, ki čakajo vse organizacije Socialistične zveze v prihodnjem obdobju.

Seveda pa bodo morale letne konference, ki se bodo začele še ta mesec, spregovoriti o mnogih drugih vprašanjih in tekočih zadevah. Članstvo naj razpravlja in prinaša stališča ter zaključke o vsem, o čemer sodi, da bo treba kaj storiti za nenehno aktivnost organizacij.

Po končanih letnih konferencah bodo 7. decembra volitve novih vodstev, ki bodo tajne, do 14. decembra pa bodo ponovni članski sestanki, na katerih se bodo pomenili o rezultatih volitev, hkrati pa bodo poslušali in govorili še o splošnih jugoslovanskih uspehih, ki smo jih dosegli letos.

(v)

Pospešiti sprejemanje v ZK

Nedavni plenum občinskega komiteja ZK v Zagorju je bil v celoti posvečen notranjim organizacijskim problemom in je dal med drugim tudi pregled nad delom zagorskih komunistov v družbenem življenju in izpolnjevanju sklepov ter stališč VII. kongresa ZKJ

Plenum je še posebno razpravljal o eni izmed najvažnejših nalog v prihodnjem obdobju — sprejemanju novih članov v ZKJ. Zategadelj je zelo važna ugotovitev, da so nekatere osnovne organizacije skoro povsem zanemarile to delo, pozabljajoč, da je to ena izmed najosnovnejših nalog, ki pa se ne sme biti kampanjska, ampak stalna skrb. Letos je bilo na novo sprejetih komaj nekaj desetini tovarišev in tovaršic, plenum pa je ugotovil, da bi bilo moč do IV. kongresa ZKS sprejeti v članstvo najmanj 150 ljudi, predvsem delavcev in mladine.

V Zagorju je 679 komunistov, to pa pomeni, da je vsak 22 prebivalec zagorske občine član ZKJ. Razmerje je občutno prenikno, zato je docela razumljivo, da je občinsko politično

Občni zbori SZDL v Hrastniku

Na vseh terenih v centru Hrastnika so osnovne organizacije SZDL že izvedle redne letne občne zbornice. Na teh terenih sedaj niso volili novih odborov, pač pa so podali poročila o delu v preteklem letu. V razpravah na teh občnih zbiorih je bilo opaziti, da so člani SZDL največ obravnavali vprašanja, ki bole vse občane, namreč vprašanje preskrbe in nezadovoljivo komunalno dejavnost v občini. Navzoči pa so se zanimali tudi za politična vprašanja, za nove uredbe in za bližnje zimske izobraževalne delo. — Navzile temu, da so organizacije Socialistične zveze v centru precej močne, pa ne moremo biti zadovoljni z udeležbo članov na zbiorih SZDL.

VREME

Sredi tedna ali malo pozneje se bo dež spremenil v sneg. Proti koncu tedna suho in mrzlo. V prihodnjem tednu okrog 18. in 23. nov. padavine, v ostalih dneh suho in hladno. Okrog 23. se hkrati pričakuje ponovna obiladitev s snegom do nižin.

7 dni po letu

SLOVENSKI OTROCI ŽRTVE NASILJA

Pisali smo že o hudem nasilju, ki so ga začele izvajati avstrijske oblasti nad slovenskimi otroci na Koroškem. Z novim razpisom koroškega pokrajinskega šolskega sveta v Celovcu pa se začena še hujša germanizacija slovenskih otrok na Koroškem. S tem razpisom so dali navodila, da od 1. novembra dalje izvajajo Wedenigov odlok o odpravi obveznega dvojezičnega šolstva oziroma šolanja.

Prva točka najnovejšega razpisa pravi, da je vsem učiteljem strogo prepovedano, da navedejo kakršne koli podatke o številu otrok, ki so se odjavili od slovenskega pouka. S tako ostro grožnjo bi radi prikrili še tisto majhno število, ki si je morebiti zamislilo pouk na slovenskem jeziku. V drugi točki navajajo nalogo, da morajo vsi otroci, ki govorijo nemški in slovenski jezik, v polni meri doseči predpisani učni smoter. Šele tretja točka daje konkretna navodila za sistematično germanizacijo slovenskih otrok v koroških šolah. »Za vse učence in učence, ki ne znajo ali slabo govorijo nemško, bo njihov dialekt posredovalno sredstvo in še to samo ustno.«

Tedenski list narodnega sveta koroških Slovencev »Naš tednik kronika« v svojem uvodu poudarja, da prav tretja točka uradno potrjuje, da niso zahtevali odjave samo za nemške otroke, temveč tudi za slovenske, ki sploh ne znajo ali slabo govorijo nemški jezik. List poudarja, da je proti vsem sodobnim načelom vzgoje v šolah prepovedano učiteljem in učencem, da bi se učili jezik s pisanjem, in to na tabli ali v zvezkih. Prepovedano je tudi učenje gramatike in pravopisa slovenskega jezika. List poudarja, da je bilo tako na Koroškem leta 1938, ko so nacisti prevzeli oblast. Takrat je bila, in ponovno lahko rečemo, to načrtna germanizacija.

List poudarja, da je položaj na Koroškem tako huda, da nimajo možnosti, da bi vsaj v dveh primerih ostale dvojezične šole. Prišlo je do hude zmede, v kateri so žrtve nasilja slovenski otroci.

Organ Zveze slovenskih organizacij na Koroškem »Slovenski vestnik« opozarja pristojne organe v Avstriji, da protizakonito kršenje uredbe o dvojezičnem šolstvu iz leta 1945 ni pot, ki naj bi peljala k pravičnemu reševanju manjšinskega vprašanja. List ugotavlja, da so z nepravilno Wedenigovo odločitvijo napravili prvi korak k popuščanju pred nepopustljivimi nacionalisti, ki so organizirali splošno kampanjo proti Slovincem in proti sosednji Jugoslaviji.

Iz tega je torej razvidno, kako slepo sovraštvo vodi, ne moremo reči drugače kot nacisti, proti vsemu, kar je slovenskega ali želi ostati slovensko. V svojem sovraštvu do slovenskega življa na Koroškem so segli po skrajnem: onemogočili so jim šolanje v materinščini! To pa pomeni, da jemljejo slovenskim staršem in zlasti otrokom poslednjo možnost ohraniti svoj jezik. Nič čudnega, če se ob takim početju graha celo tuj tisk, ki poudarja, da je Avstrija dolžna spoštovati določila, podpisana z mirovno pogodbo. Slovenci odločno protestiramo proti temu početju in ponovno približamo, da ta zadnji ukrep avstrijskih oblasti ne more osti nič drugega kot našo ostro obsodbo, obenem pa slobi možnosti za sodelovanje med obema deželama.

NA ROB MNOŽIČNEGA SESTANKA KOLEKTIVA TRBOVELJSKE CEMENTARNE

Obračun s samovoljo

O naraščajočem birokratizmu v trboveljski Cementarni, zlasti absolutnemu zapostavljanju delavskega sveta, sindikalne organizacije in drugih institucij od sedemnajststotice vodilnih, sorodstveno povezanih ljudi, je bilo v Trbovljah govoriti že pred leti, lani, še bolj pa letos, ko so odnosi postali vse bolj nevzdržni. Bivše okrajno politično vodstvo je sicer vedelo za nekatere nepravilne pojave, ni pa nikoli storilo, da bi napravilo konec temu sramotnemu početju. Prav tako je za določene stvari vedel tudi občinski ljudski odbor in občinsko politično vodstvo, ki pa ni sodilo za potrebno energično ukrepati, kar je pravzaprav pripomoglo, da je početje sedemnajststotice ostalo ves čas nezakazano. Seveda je o nepravilnostih in slabostih vedel tudi kolektiv, žal ni bil toliko močan, da bi sam obračunal s samovoljo v podjetju. Morala je priti posebna komisija okrajnega in občinskega komiteja ZK, ki je raziskala dejansko stanje in enkrat za vselej napravila zaslužen konec nevzdržnemu stanju.

Precej krivde za tako stanje nosi, kot rečeno, kolektiv sam. Dopolnil je, da so sorodniki samopasno gospodarili, bili tako rekoč gospodarji nad proizvodnjo in življenjem kolektiva. Poglejmo vsaj nekatere tipične pojave samopasne gospodarnosti, ki so je manj organu delavskega samoupravljanja sleherni moč. Razumljivo je, da je imela sedemnajststotica sorodnikov najboljše prejemke in si samovoljno delila premije in nagrade, do katerih niso bili vsi upravičeni. V vseh važnejših komisijah delavskega sveta so odločali sorodniki. Predsednik delavskega sveta je bil slabši, saj je dopustil, da so obveljale samo tiste tendence, ki so jih servirali sorodniki. Še več: tudi sam je zaplaval v njihov krogotok, predsednik sindikalne podružnice pa sploh ni mogel ničesar storiti, ker je bil precej bolehal. Tako sindikalne organizacije sploh ni bilo, kajti vsi vodilni ljudje so jo zapostavljali in ji odrekli sleherni pravico vmešavati se v zadeve podjetja.

Znani so primeri dodeljevanja stanovanj. Vodilni ljudje so se selili iz že tako lepih in udobnih stanovanj v še udobnejša, kolikor niso imeli lastnih hiš ali pa so jih gradili. Nekateri potrebni delavci pa sploh niso mogli priti do stanovanja. Vnebovpijot primer zapostavljanja je bila zadeva tovarniške delavke, ki se ji je mož ponesrečil, sama pa je bila tuberkulozna in kljub neštetim prošnjam in intervencijam ni mogla dobiti stanovanja. Ker so vodilni ljudje zidali lastne stanovanjske hiše, so jim morali nekateri tovarniški delavci, ki so jih pridobili na svojo stran, pomagati pri zidanju. Kot rečeno, so nekateri delavci poskušali kritizirati tako početje. Pokazalo pa se je, da so vodilni ljudje že v kralji vsak poskus upora. Tako so odpuščali iz podjetja tovariša Kmetca, ker je upravičeno kritiziral nezdravo početje vodilnih ljudi. Kljub temu, da občinski sindikalni svet ni privolil v odpuščanje, so ga odpuščali. Ko je pred leti odšel iz podjetja tovariš Voje na odgovorno mesto predsednika okrajnega sindikalnega sveta, so mu zagotovili, da bo po prenehanju dela na političnem položaju prišel na staro delovno mesto. Ko se je vrnil, mu starega delovnega mesta niso dali, bil pa je celo izključen iz ZK, ker so mu očitali, da je na kandidatski listi za volitve tovarniškega komiteja ZK črtal nekatere tovariše, za katere je sodil, da ne bi smeli priti v tovarniško politično vodstvo. Podobno so storili z bivšim tajnikom okrajnega sindikalnega sveta tovarišem Ostanikom, ki mu sploh niso dali starega delovnega mesta.

Obratovodja Strumel sploh ni trpel nobenega ugovaranja in odkrito vsakomur, ki se je drznil karkoli kritizirati, povedal, naj si vzame obračun. Posebnost je bila gradnja žičnice. Za izvedbo tega dela so dobili nagrade tisti vodilni ljudje, ki so zelo malo pripomogli do uspešnosti dela. Zelo malo ali pa ničesar pa niso dobili delavci, ki so ves čas delali pod zelo težkimi pogoji. Neki delavec se je ponesrečil pri gradnji žičnice. Za delo, ki ga je dolgo opravljal, pravzaprav vse dotlej, dokler se ni ponesrečil in postal celo invalid, pa ni dobil niti denarja nagrade. Še več: zanj sploh ni bilo več delovnega mesta in naposled so ga vzeli za nočnega čuvaja, da bi bil skrit pred očmi kolektiva. — Ili primer z žičnicami: delavci, ki je delal na žičnici štiri mesece, prav tako ni dobil niti beličke nagrade. Ko se je nekoč pritožil, da težko dela pod takimi pogoji, zlasti zato, ker je invalid iz NOV, mu je prvi delavec zabrusil v obraz: »Zakaj si pa šel, doma bi ostal!« Ko je pri gradnji žičnice prišlo do kraje žice, cementa in drugega materiala, je šel delavec na upravo in priglasi primer. Sekretar tovarniškega komiteja, ki so mu (tako ve, zakaj ravno njemu) nalagali naloge, naj preišče zadevo, je dejansko prišel na tere, sestavljal zapisnik, kasneje

pa so vso stvar zamočali in celo (na upravi) ustvarili vzdušje, da kraje sploh ni bilo. Delavci pa so vedeli celo, kdo je bil storilec. Moje, češnovar sploh ni dovolil vpogleda v šiftno knjigo. Delavci, ki so morali delati tudi po rednem delovnem času, so bili seveda upravičeni do nadur. Ko pa so se hoteli posamezni prepričati, če jim je zapisal toliko ur, kot so jih dejansko opravili, jim tega ni dovolil, šiftno knjigo pa je nosil celo s seboj domov ali pa jo je zaupal samo njemu zvestim delavcem.

Tako so se nepravilnosti vlekle kot rdeča nit in če je kdo kritiziral, so mu celo znižali tarifne postavke ali pa mu grozili z odpustom.

Ko so o vsem tem govorili delavci na petkovem množičnem zborovanju kolektiva, so nekateri pravilno poudarjali, da nosijo levji delež krivde sami, ker so tako dolgo puščali stvari same sebi. Povsem odkrito so izpovedali, da bi vsega tega ne bilo, če bi bili bolj budni, če bi vztrajno dokazovali v organu delavskega sa-

svojih položajev koval, dobiče sebi in celo zapostavljali sleherni pobudo nekaterih delavcev za odpravo pomanjkljivosti in slabosti. Poudarjali so, da bodo zdaj, ko je konec grozeče samovolje in samopasno-

Na nedavnem zasedanju je delavski svet Steklarne v Hrastniku razpravljal o važnem vprašanju, to je o izpolnitvi letošnjega družbenega plana tovarne po količini. Ko so v podjetju pregledali poslovanje tovarne v prvih devetih mesecih letošnjega leta, so ugotovili nekatere negativne točke. Te pomanjkljivosti bi treba do konca leta seveda odpraviti. Pri tem pregledu so na primer ugotovili, da je podjetje finančni plan v 9 mesecih letošnjega leta doseglo

in ga celo prekoračilo za 3,47 odstotka, po količini proizvedenih steklarskih izdelkov pa so v tem obdobju zaostali — namreč s povečano delovno silo bi moral biti tudi količinski produkt sorazmerno večji, kar pa se ni zgodilo. Število delovnih moči v tovarni se je v primerjavi z lanskim letom to leto povečalo od 1.206 na 1.250 delavcev ali za 3,85%. Proizvodni plan je znašal 4.660 ton steklarskih izdelkov, proizvedli pa so v tovarni 4.712 ton stekla, kar pomeni povečanje za 1,13%, kar pa ni v skladu s številom novih delovnih moči. Do neke mere je mogoče primanjkljaj v količini opraviti v mesecih maj—september zaradi letnih in bolezenskih dopustov, prav tako zaradi vročine pri delu, nadalje zaradi sprememb v asortimanu steklarskih izdelkov, tako na primer zaradi produkcije razsvetljavnega stekla in kozarcev za izvoz, o čemer smo v listu že poročali.

Z izdelavo dražjih steklarskih izdelkov je tovarna dosegla letos doslej že 11,07% večje dohodke. Lansko leto je delovni kolektiv izdelal steklarske izdelke v vrednosti 1 milijarde 250 milijonov 807.436 dinarjev, letos pa že v prvih devetih mesecih 81,65% celokupnih lanskega letnega dohodkov tovarne.

Delavski svet steklarne je na tem zasedanju nadalje ugotovil, da so se stroški podjetja letos povečali za 10,54%, kar tudi ni v skladu z doseženo proizvodnjo. Stroški so se povečali v glavnem zaradi večje stranske dejavnosti v tovarni, večjih izdatkov za amortizacijo, zaradi vkalkuliranega investicijskega vzdrževanja osnovnih sredstev in podobno.

V zvezi s tem je delavski svet napravil važne sklepe, tako na primer, da se varčuje pri porabi materiala, prav tako so članj zahtevali pojasnila o cenah surovin, nadalje kako stoji tovarna glede stroškov in rentabilnosti pri uporabi bu-

sti, z veseljem delali in dokazali, da so sposobni ob zdravem upravnem vodstvu, zlasti pa ob pomoči samoupravnih organov in sindikata ne le dosegati iste proizvodne uspehe, marveč le-te še večati. Zavezali so se za tak delavski svet, ki bo dejansko imel pravico odločati o vseh stvareh, ki bo vse svoje sklepe in odločitve prenašal na celoten kolektiv, ta pa mu bo po svojih močeh pomagal.

Na množičnem sestanku pa so opozorili še na nekatere druge pojave, ki jih bo treba odločno zatreči. Predvsem so opozorili na vlogo, ki jo bodo morali imeti politične organizacije, organ delavskega samoupravljanja in sindikalna organizacija. Zato so predlagali, naj pridejo v te organe resnično tisti tovariši in tovarišice, ki jim bo podjetje in nje-

gove koristiti kot koristi kolektiva prva stvar. Povsem pravilno so na kraju sestanka ugotovili, da so zdaj, ko so stvari dokončno razčistili, dolžni vsem pokazati, kaj zmore čvrst in zdrav kolektiv, ki se razen tega pripravlja na povečanje objektov, skratka na rekonstrukcijo.

Vse naše kolektive pa naj primer trboveljske Cementarne resno opozarja, da kam lahko pripelje samovolja, nepoštenost in dušitev sleherne konstruktivne kritike. Le z razvijanjem vsestranske dejavnosti organov delavskega samoupravljanja, krepitvijo političnih organizacij v podjetjih in aktivno vlogo kolektivov je mož dosegati vedno boljše proizvodne uspehe v korist tistih, ki delajo v prid skupnosti. Milan Vidic

Delavski svet Steklarne Hrastnik je sprejel važne sklepe

Za izpolnitev letnega plana

tan plina namesto prejšnjega vodnega plina.

Predvsem je svet ukrenil, da se formirajo nove delavnice, ki bodo nadomestile zamujeno količinsko proizvodnjo. V tej zvezi opazimo, da kolektiv teži za povečanjem steklarskega kadra. Tako so v tovarni v kratkem času — v 30 dneh — usposobili 14 polkvalificiranih izpihalcev na stroju, brigadirje pa je delavski svet izrekel priznanje s podelitvijo denarnih nagrad. Klub mladih proizvajalcev bo težil, da ustvari nov naraščaj steklarjev na pipo, nadalje vzgoji brusilcev za risano steklo.

Delavski svet je sprejel predlog upravnega odbora, da pošlje steklarna 10 članov kolektiva na poučno ekskurzijo v Avstrijo in Češkoslovaško, kjer si bodo pridobili nove izkušnje v delu.

Skrb za ljudi bodi na prvem mestu

»ELEKTRO V TRBOVLJAH« BO SKUŠALO PRIHODNJE LETO REŠITI STANOVANJSKO VPRAŠANJE SVOJIH DELAVCEV IN USLUŽBENCEV

Občni zbor sindikalne podružnice tega podjetja je predvsem opozoril na nekatere probleme skrbi za zaposlene ljudi. Že v poročilu je bilo povsem pravilno poudarjeno, da jim nove, sodobne naprave, stroji in drugo ne bo kdo več kaj pomagalo, če bodo zanemarili skrb za tiste delavce, ki so potrebni pomoči, oziroma če ne bodo začeli skrbeti za dviganje družbenega standarda. Sindikalna organizacija bi morala biti prva, ki se mora zavzemati za reševanje določenih problemov ljudi in skupno z organom delavskega samoupravljanja in upravo podjetja najti vse razpoložljive možnosti za rešitev stvari, ki tarajo kolektiv.

Najbolj pereč problem v podjetju so stanovanja. Zanimivo je to, da doslej sindikalna or-

Lepe perspektive zagorske »Varnosti«

Ko je ob zaključku prvega polletja delavski svet rudnika Zagorje razpravljalo o doseženih proizvodnih in finančnih uspehih podjetja, so upravitelji s precejšnjim zanimanjem govorili o delu obrata »Varnost«. Kajti v poročilu je bilo med drugim rečeno, da je tudi ta kolektiv dosegel zadovoljiv finančni rezultat in da je letos že precej preusmeril proizvodnjo v korist izdelovanja novih proizvodov. Do letos je namreč obrat v mnogem opravljal usluge rudniku, v prvem polletju pa se je stanje toliko spremenilo, da znaša obseg njihove lastne proizvodnje že 48%, v bodoče pa se bo razmerje še boljšalo.

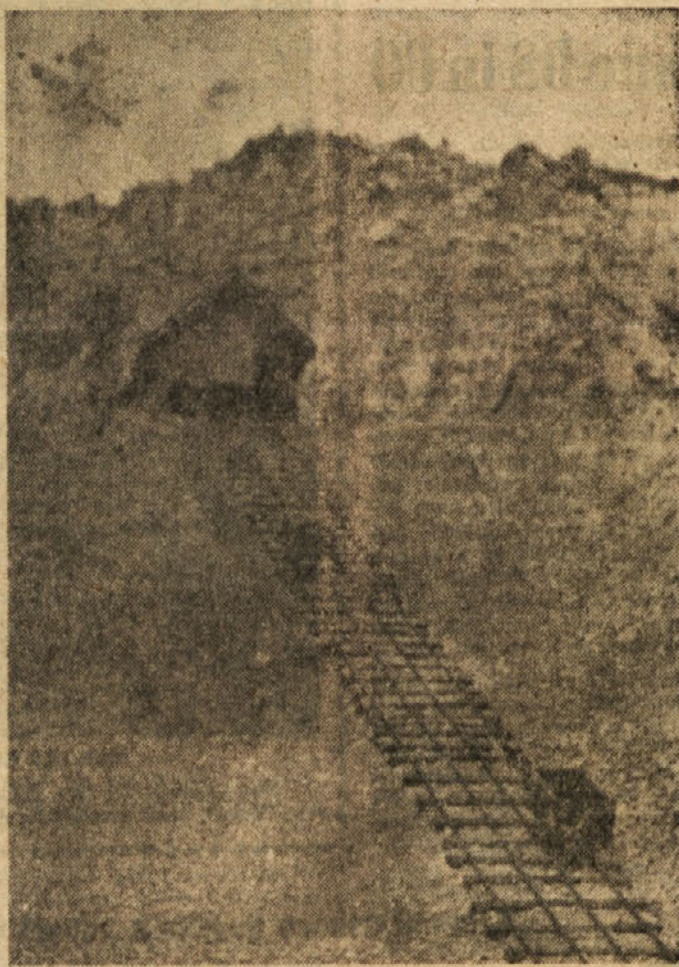
Nekateri člani delavskega sveta so hoteli zvedeti, kdaj se bo ta obrat osamosvojil. Takrat je bilo sicer rečeno, da polagoma nastajajo možnosti osamosvojitve, nihče pa seveda ni mogel dati točnega odgovora. Zato smo ob našem kratkem obisku v obratu povprašali vodstvo kolektiva, kakšne so možnosti osamosvojitve. Zvedeli smo, da o osamosvojitvi že zdaj živo razpravljajo, seveda pa zadeva ni tako enostavna, ker kaže pripraviti vse potrebno za ta važen korak v življenju kolektiva. Vendarje sodijo, da bi se lahko osamosvojili ob pričetku leta 1990, do takrat pa bi utrdili notranjo organizacijo, da bo podjetje sposobno samostojno poslovati.

Zanimivo so bili občutki zaposlenih, zlasti tistih delavcev, ki so se priključili k obratu zaradi razpustitve nekdanjega strojnega obrata. Le-ti skrajno niso kdo ve kaj navdušeno sprejeli ustanovitve novega obrata in imeli kopico najrazličnejših pomislekov. Seve so se močno zavedali, da vstopajo v podjetje, ki bo moralo občutiti toliko in toliko pomanjkljivosti, težav in drugih nevednosti, značilnih za vsako nastajajoče podjetje. Danes se sprico naglega povečanja proizvodnje in zlasti osvajanju novih izdelkov stanje bistveno popravlja. Prvi, čeprav za zdaj majhni uspehi, so spodbudili kolektiv, da danes bolj realno gleda na položaj. Menda vsj vedo, da se bodo kmalu odcepili od rudnika, ki je bil pravzaprav ustanovitelj podjetja oziroma obrata in mu pomagal na noge, kot vedo, da bodo potem, ko bodo samostojni, naleteli na razne druge težave. Vendarje je led prebit in najbolj važno je končno to, da tudi starejši kot mlajši delavci, ki prihajajo v podjetje, spoznavajo, da v občini nastaja tovarnica, ki bo razen rudnika ustvarjala najvišji bruto dohodek. Prav tako pa počasi raste v kolektivu spoznanje, da se tudi drugod, ne le pri rudniku, reže vsakdanji kruh.

Skrajja je podjetje izdelovalo samo varnostne svetilke za jame. Letos poleti pa so poslali v svet nove izdelke — električne cevne ventilatorje, ki jih je doslej naša država uvažala za devizne dinarje. Potemtakem bo zdaj uvoz omejen, kajti tovarnica bo sposobna kriti vse jugoslovanske potrebe. Računajo, da bodo lahko letno proizvedli in tudi prodali — kot se je pokazalo to na zagrebškem in beograjskem veleseju — od 300 do 350 ventilatorjev. Zanimivo je tudi to, da so izdelali doma malone vse dele za izdelavo ventilatorjev.

Kot rečeno, se v podjetju pospešeno pripravljajo na osvojitve perspektivnega programa. Osnovna proizvodnja bo izdelovanje cevnih ventilatorjev 400 do 600 mm premera in jamskih svetilk, razen tega pa bodo izdelovali električne zvonce, motorna stikala, 10, 25 in 40-amperska, za 380 voltov napetosti, trofazne asinhronske motorje, tipkala za daljinsko poskuševanje, signalne naprave za reševalna moštva in še nekatere druge varnostne ter ostale izdelke. Ta mesec bodo že poslali iz podjetja poskusno serijo stikal.

Za osvojitve teh proizvodov bodo potrebovali še nekaj obdelovalnih strojev, predvsem pa bo treba strokovno sposobnih ljudi. Zavedajo se namreč, da brez strokovnjakov ne bo šlo, zato je razumljivo, da bo to prvenstvena naloga v nadaljnjem delu podjetja. Zdaj dela na obratu 160 ljudi, prihodnja leta pa se bo to število povečalo na 250 in še več. To pa pomeni, da bo toliko in toliko Zagorjanov, med njimi precej deklet in žena, dobilo zaposlitev. Milan Vidic

V hrastniških Apnenicah so izboljšali delovne pogoje v kamnolomu. Delo v njem zdaj ni več tako nevarno, ker so uvedli etapni način lomljenja.

moupravljanja, upravnemu odboru, sindikalnih podružnicah in drugih institucijah nevzdržnost takega odnosa do podjetja in proizvodnje. Ta ugotovitve jim je pripomogla, da so stvari postavili na pravo mesto in končno obsodili celotno početje vseh tistih, ki so iz

Pred volitvami v osnovne organizacije SZDL in volitvami v zadržne svete v Hrastniku

Na zadnji seji občinskega odbora Socialistične zveze v Hrastniku so obširno razpravljali o bližnjih volitvah v osnovnih organizacijah SZDL na terenu in o volitvah v zadržne svete.

Člani sekretariata bodo nudili terenskim organizacijam pri izvedbi teh nalog vso pomoč. Sestanka se je udeležil tudi okrajni sekretar SZDL Ljubljane tov. Nedog, ki je navzočim pojasnjeval važnost volitev v zadržne svete ter nazkazal naloge v tej zvezi.

Poseben poudarek so dali temu, da bodo volitve izvedene s tajnim glasovanjem, s čimer je zagotovljena popolna demokratičnost pri volitvah. R. V.

Račun brez krčmarja

De Gaulle je spet enkrat napravil račun — brez krčmarja. Volitve, ki jih je razpisal v Franciji in s tem v zvezi v Alžiriji (ki je uradno del Francije), kažejo, da ne bodo obrodile zaželenih sadov. Vsaj v Alžiriji ne. Na vsa njegova prizadevanja, da bi pridobil Alžirijo, so Alžirci odgovorili z — molkom. Redki so, ki so se prijavili kot kandidati na njegovi listi. Med tem pa divjajo v Alžiriji hudi in krvavi boji. Vsak dan pada nad 100 borcev na tej in na oni strani, vsak dan se krvava morija, ki so jo začeli francoski kolonialisti, nadaljuje v nedogled.

Do nedelje, 9. novembra so vložili v Alžiriji le 6 kandidatnih seznamov za volitve v francoski parlament, ki so napovedane za 30. novembra. Večji namreč moramo, da je Alžirija razdeljena na osemnajst volilnih okrožij. Da bi bilo zagotovljeno volilno tekmovalje, bi moral sleherni volilni okraj predložiti najmanj 2 kandidata seznama. Toda že v nedeljo pomeni je potekel rok za predložitev kandidatur.

Zaradi tega je v Parizu in v Alžiriji precejšnje razburjenje in veliko ljudi, ki kažejo veliko zaskrbljenost. So ljudje, ki razmišljajo o odgovorih volitve ali o osebni intervenciji predsednika vlade. De Gaulle naj bi takoj odpotoval v Alžirijo, kjer bi morda spodbudil »lojalne muslimanske politike«, da bi se udeležili volitev. Toda De Gaulle je odklonil eno in drugo. S tem je postal položaj še bolj zamešan in politični krogli so v večjih skrbih. Neodvisni socialist Allan Sa-

vary in liberalni predsednik alžirske občine Jacques Chevalier, ki sta sklenila kandidirati, sta si premislila, saj bi bilo njuno kandidiranje zaman, če ju Alžirci ne bi podprli.

Na zadnjem sestanku z novinarji je De Gaulle rekel, da hoče »odkritično in lojalno« volitve, ki bi omogočile, da bi prišli v pariško zbornico pravi predstavniki alžirskega ljudstva, kolikor je to v sedanjih razmerah možno. Ukazal je oficirjem, naj se umaknejo iz političnih organizacij v Alžiriji, uradnikom je prepovedal kandidirati na volitvah, voditelje alžirskega osvobodilnega gibanja je povabil v Pariz na razgovore, od tistih, »ki se bore«, je zahteval, naj opuste sovražnost »na način, ki je znan«, namreč tako, da razvijejo bele zastave, borec pa je obljubil popolno amnestijo.

De Gaullovi nameni so bili jasni: ustvariti vzdušje in pogoje za volitve, da bi na eni strani dosegli tih

privolitev alžirskega osvobodilnega gibanja glede volitev ali pa v tej ali oni obliki celo njeno sodelovanje na volitvah v zbornico, v kateri bi bili njeni »bliski« predstavniki. Vlada v Parizu bi začela pogajanja o francosko-alžirski skupnosti, ki bi se, kakor je menil De Gaulle, korak za korakom približevala federaciji Alžirija-Tunizija-Maroko-Francija.

Alžirska vlada pa je zavrnila De Gaullovo načrt, češ da pomeni zanjo brezpogojno kapitulacijo. To je prekrizalo De Gaullovo računo in zdaj so alžirske volitve, kakor si jih je zamislil De Gaulle, brezpredmetne. Alan Savary je umaknil svojo kandidacijo, ker je prepričan, da so bile volitve razpisane preozko. Po njegovem bi hle možne šele po »navitvi« sovražnosti. Delaj je, da bo glasovanje več kakor samo formalno vrle hvala vrednemu prizadevanju volilne komisije, da zagotovi »svobodne« volitve.

Pa tudi med kolonialnimi prenašatelji in v odboru javne rešitve so se pojavile težnje, da bi volitve bojkotirali. Zavedajo se, da bodo Alžirci glasovali ali na migljaj, ki ga bodo dobili od alžirskega osvobodilnega gibanja in ki ga doslej ni bilo, ali pa pod pritiskom francoskega vojaškega in političnega aparata, ki ga De Gaulle ne mara. Zato skušajo zdaj

prisiliti De Gaulle, da bi dal vojski in policiji nalog, naj se vrne na prekušenim metodam, ki so ob alžirskem referendumu po njihovem mnenju rodila zelo dobre sadove, vtem ko jih je De Gaulle javno kritiziral, češ da je izid referenduma dvomljiv.

Molk Alžircev je zdaj zgovornejši kakor kakršnakoli odločba: volitve je treba odgoditi in se odločiti za pogajanja z alžirskim osvobodilnim gibanjem o premirju. Temu pa nasprotujeta malone vsa vlada in De Gaullova »amotubila«, ker bi to pomenilo priznanje, da ni moč nikoli izhoda iz sedanjega položaja ne da bi bilo s tem sporazumno alžirsko osvobodilno gibanje.

Predsednik alžirske vlade Ferhat Abbas je v razgovoru z dopisnikom hamburškega dnevnika »Die Welt« izrazil pripravljenost, da se v Parizu sešine z De Gaulleom, če privoli v to, da se razgovarja z njim in ga »vse« kot predsednika alžirske vlade. Delaj je, da je alžirska vlada pripravljena privoliti v pogajanje delegatov tudi v nekem drugem kraju zunaj francoskih meja, če De Gaulle ne bi hotel v Parizu sprejeti delegacije alžirske vlade.

Abas je pripomnil, da njegova vlada ne more orivoliti v premirje na alžirskih bojiščih, dokler ne bodo na pogajanjih dosegli zadovoljivih rezultatov.

Načrti naših prosvetnih društev

Večina ljudskoprosvetnih društev v našem okraju je imela redne letne občne zbornice. V občinah, kjer so imela zbornice vsa društva, so ob zaključku preteklega tedna že imeli občinsko konferenco prosvetnih društev, in sicer v Hrastniku ter Kamniku. Prihodnje dni — to je do konca tega meseca — bodo še preostali društveni kakor tudi občinski zbori prosvetnih društev v našem okraju.

Na obeh občinskih zbornicah, ki sta bila dobro pripravljena, so razpravljali o vseh prejšnjih kulturnoprosvetnih problemih na ob-

močju občine, predvsem o izobraževanju, o bodočem programu in metodah dela društev ter občinskih svetov.

Ugotovili so precejšnji razmah kulturnoprosvetnih činitelj, zlasti radija in tiska, — saj se je v kamniški občini v dveh letih število radijskih naročnikov kar podvojilo, vsak drug prebivalec te občine pa je naročnik časopisa oz. revije — dalje amaterskih gledaliških predstav kot tudi gostovanj poklicnih gledališč, predvsem v Kamniku, kjer bo v tej sezoni imelo samo Mestno gledališče 8 gostovanj; v Hrastniku, kjer pa teh ni bilo, so se zmenili, da bodo v tej sezoni povabili predvsem celjsko gledališče. Dramske skupine ali pa člani društev v celoti obiskujejo gledališke predstave v Ljubljani in podobno. V Kamniku so v pretekli sezoni imeli kar 6 razstav. Med njimi grafike, plastike in podobno.

Kulturnoprosvetna dejavnost društev samih pa se ni razmahnila povsod v zadostni meri, predvsem zaradi tega, ker prepočasno uvažajo nove oblike dela tako klubskega življenja in podobno, kamor bi morali pritegniti čimveč mladine, zlasti delavske v industrijskih centrih. Ugotovili so, da so za klubske življenje marsikje že prostori, kot n. pr. v Kamniku, samo še opremiti jih bo treba. Ko so govorili o novih oblikah dela, so ugotovili, da je predvsem prepočasen razmah teh oblik razlog, da je vključeno v marsikatero društvo premalo mladine. To pa ni edini vzrok. Predstavniki mladine so bili mnenja, da gre tu predvsem za odnos do mladine, ki jo sprejemamo v društvene sekcije, kako se ta

počuti v teh sekcijah, da ne dobi občutka, da je odveč, da je včasih ob uvajanju v dela dramskih skupin ali pevskih zborov zasmejana in podobno. Zato so v Hrastniku sklenili, da bodo o tem razpravljali na prvi seji občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev skupno z občinskim komitejem mladine.

Ne samo delegati obeh konferenc, temveč tudi navzoči predstavniki občinskih komitejev ZKS, LMS in odbornikov SZDL ter sindikatov so si bili edini v tem, da morejo v tej sezoni zastaviti skupno vse sile za izo-

do začeli z organizacijo občinske ljudske univerze, ki bo imela poklicnega ali pa honorarnega uslužbenca in bo koordinirala ter programsko usmerjala izobraževanje odraslih v svojih občinah. Hvale vredna je analiza gospodarsko-socialne strukture in kulturno-izobraževalne problematike v Kamniku, katere rezultati so zgornjemo pričali o nujnosti tega dela na kamniškem področju. V Kamniku so že ustanovili ekonomsko srednjo šolo za odrasle. Verjetno bodo ustanovili tudi večerno delavsko gimnazijo. V Hrastniku sta razpravljala tudi občinski komiteji ZKS in LMS na skupni seji o problemu izobraževanja odraslih ter o tem, da bi ustanovili večerno delavsko gimnazijo, skupno z občinskim svetom Svobod pa organizirali predavanja in seminarje družbeno ekonomskega, političnega in poljudno znanstvenega značaja. S predavanji bodo redno pričeli že naslednje dni.

Ta bodo 14-dnevno. Prvi predavatelj bo znani književnik Tone Seliskar, ki bo govoril o temi »Naši ljudje po svetu«. V Kamniku in okolici že obravnavajo skupno s političnimi organizacijami material VII. kongresa ZKJ. V Hrastniku, kot tudi v Kamniku, so razpravljali o ustanovitvi občinskih knjižnic kot zavodov s samostojnim finansiranjem, ob katerih bi imeli čitalnico. V Hrastniku predlagajo združitev knjižnice Svobode I in II. Obe občinski knjižnici — seveda okrepjeni — pa bi organizirali tudi potujoče knjižnice za oddaljene kraje, ki so se že zelo dobro obnesle v kamniški občini.

Samo v Hrastniku si je ogledalo filmske predstave v pretekli sezoni nič manj kot 150.000 ljudi, kar pomeni, da si je ogledal vsak domačin povprečno kar 15 predstav. Podobno je tudi v Kamniku. Zato so na obeh občinskih zbornicah razpravljali o tem, kaj naj bi storili, da bi zboljšali programsko politiko kinematografov in vzgajali filmsko publiko, kar je tudi njihova dolžnost, saj je večina kinematografov na njihovem območju last prosvetnih društev. Zato bodo med drugim poslali svoje predstavnike na seminar za programske svete pri kinematografih, ki ga organizira Zveza prijateljev mladine v Ljubljani.

Posebej so razpravljali o pomenu in vlogi kulturnoprosvetnih društev na vasi, ki so marsikje osnovno tlorišče kulturnoprosvetnega dela. Ugotovili pa so, da industrijska središča še vse premalo pomagajo tem društvom, zlasti z gostovanji. Prav tako tudi odnos z drugo do kulturno prosvetnega dela še marsikje ni zadovoljiv.

Na obeh občinskih zbornicah so temeljito pomenili o vlogi in metodah dela občinskih svetov Svobod, zato so jih tudi organizacijsko in kadrovske uvrstili v sekretariati, ki naj bi v bodoče pripravljali material za seje občinskega sveta po določenih problemih ter vzpostavili neposredne stike z društvi, pri čemer jim bosta pomagala tudi občinska komiteja ZK.

Na koncu sta obe občinski konferenci sprejeli konkreten program dela občinskih svetov ter prosvetnih društev na svojem območju.

TO SE JE ZGODILO ... KJERKOLI

Obiskala sva ga zaradi nekega nepomembnega opravila. Peljal naju je v sobo in nama ponudil, da sedeva. Medtem ko se je tovarišča razgovarjala z njim, sem se ozirala po sobi. Bila je sicer pospravljena, toda po okraških in drugih drobnih predmetih na omarici, mizi, komodi sem sklepala, da jih že dolgo ni nihče premaknil. Skozi majhno okno, zastrito z zaveso, je prihajalo premalo svetlobe, da bi prepoznala čuden mrak, ki nas je obdajal. Tudi zraka ni bilo dovolj, da bi prenegal vonj po starini.

Zagledal sem se v njegove trpeče, boleče poteze na obrazu. Njegova bledeca se je povsem skladala z vzdušjem v sobi. kdaj pa kdaj je suho zakašljala. Dihal je težko, hropeče. Treseče se roke je položil predse na mizo, a jih vseeno ni mogel pokoriti.

Potem je vstal. Odrsel je v sosednjo sobo. Slišal sem ga, kako je nekaj iskal. Tedajci je krčnil, da sva kar one-

Zdravnik je ugotovil, da z roko ni nič hudega. Toda, za božjo voljo, mož je tuberkulozen, a ima tudi druge bolezni! Treba je bilo poklicati rešilni avto, da ga odpelje v bolnišnico.

»Ali je kdo od sorodnikov obveščen o vašem stanju?« smo ga vprašali.

»Seveda so, samo njim to ni dosti mar. Neka sorodnica me obišče samo po prvem, ko dobim pokojnino. Dela se, kakor da je sama skrb zame, pa ji ne verjamem...«

Nekdo je potkal na vrata. Vstopila je tovarišča s socialnega skrbstva in še nekdo drugi. Zanimala sta se, kako je v bolnišnici in če bo treba kaj pomagati. Ponudila sta se, da bosta dobila nekoga, ki bo nesrečniku nosil hrano iz menze.

Bolnik v postelji se je raznežil. Ganjen se je zahvaljeval za pozornost. V obeh so se mu lesketale solze, kajti čutil je naenkrat toliko skrbi, kakor prej nikoli ne. Veliko bolj bi bilo, če bi ljudje to skrb razdajali postopoma, ne pa vso naenkrat... ko je že prepozno.

ZAPUŠČENA STAROST

mela od strahu. Planila sva v sobo in ga zagledala na tleh. Najbrž je hotel stopiti na stol, da bi dosegel na omaro, pa je padel. Hotela sva ga dvigniti, toda ko sem ga prijel za desno roko, je zastokal. Ugibala sva, ali si je zlomil roko. Previdno sva ga spravila v posteljo. Ona je iskala vodo, jaz pa sem hotel koga poklicati. Razen nas ni bilo nikogar v sobi.

»Ali ni žene doma?« ga je vprašala tovarišča.

»Žena mi je že pred leti umrla,« je tiho odvrnil.

»Naj pokličem koga drugega?«

»Nikogar nimam.«

»Bom obvestila sosede?«

»Nikar...«

Šel sem na občino. Tovarišici na oddelku za socialno skrbstvo sem povedal, kaj se je zgodilo. Sočutno me je poslušala. Ko sem končal, je dvignila telefonsko slušalko in poklicala zdravnika. Prosila ga je, naj obišče bolnika. Nato je zadovoljno prikimala, iz česar sem sklepala, da njena prošnja ni naletela na gluha ušesa. Zahvalil sem se ji in se pomirjen vrnil k nesrečniku.

Pozneje sem iz razgovora z ljudmi zvedel, kako mislijo o svojem sosedu.

»Za tokal dobiva 400 din najemnine, pa ničesar ne daje občini...«

Potemtakem mož ne izpolnjuje ene izmed svojih državljanskih dolžnosti. Naša sodba o njem bi bila huda, če ne bi vedeli, da dobiva minimalno pokojnino, s katero se brez dohodkov iz najemnine sploh ne bi mogel preživljati.

»Kajak ne proda hiše, pa bi lahko do smrti dobro živel?«

Ali moremo slutiti, kaj mu pomeni to borna hišica, v kateri je nekoč srečno živel v krogu svoje družine? Sin mu je padel v partizanih, žena pa je podlegla posledicam iz taborišča v Nemčiji. Ostalo mu je samo nizka hišica, s katero je povezanah mnogo lepih pa tudi grenkih spominov.

Tako čuden je... Mar je mogoče pričakovati od starčka na katerega so se spravile vse mogoče bolezni, da bi bil drugačen, kot je?

Oprost, starost!

S.

Zapisano v Trbovljah

PRIMER, KI GA MORAMO OBSODITI

kot nemogočega in škodljivega v medsebojnih odnosih podjetij

Pri trboveljski Komunalni je bil uslužben kot sofer tovariš S. Za svoje delo je bil v primerjavi z ostalimi vozniki motornih vozil zelo dobro plačan. Od 1. novembra dalje pa je začel nenadoma izostajati od dela, tiste dni pa je prinesel v podjetje tudi pisмено odpoved oziroma vlogo, v kateri je navedel, da zapušča delo zaradi slabega zdravja in premajhne plače. Docela razumljivo bi bilo, da bi do preteka odpovednega roka moral ostati pri Komunalni in se šele potem zaposliti drugod.

Mož je tako rekoč enostavno zapustil delovno mesto in podjetje in se zaposlil kot voznik motornih vozil pri Investicijskem biroju Trbovlje. Zanimivo je to, da je vodstvo te ustanove vedelo, da je voznik uslužben pri Komunalni in da ga ne more sprejeti v službo. Ko je vodstvo komunalnega podjetja pri investicijskem biroju posredovalo o tem primeru, so mu razložili, da sicer resda imajo še nekega drugega soferja, da pa jim ta ne ustreza. Novega

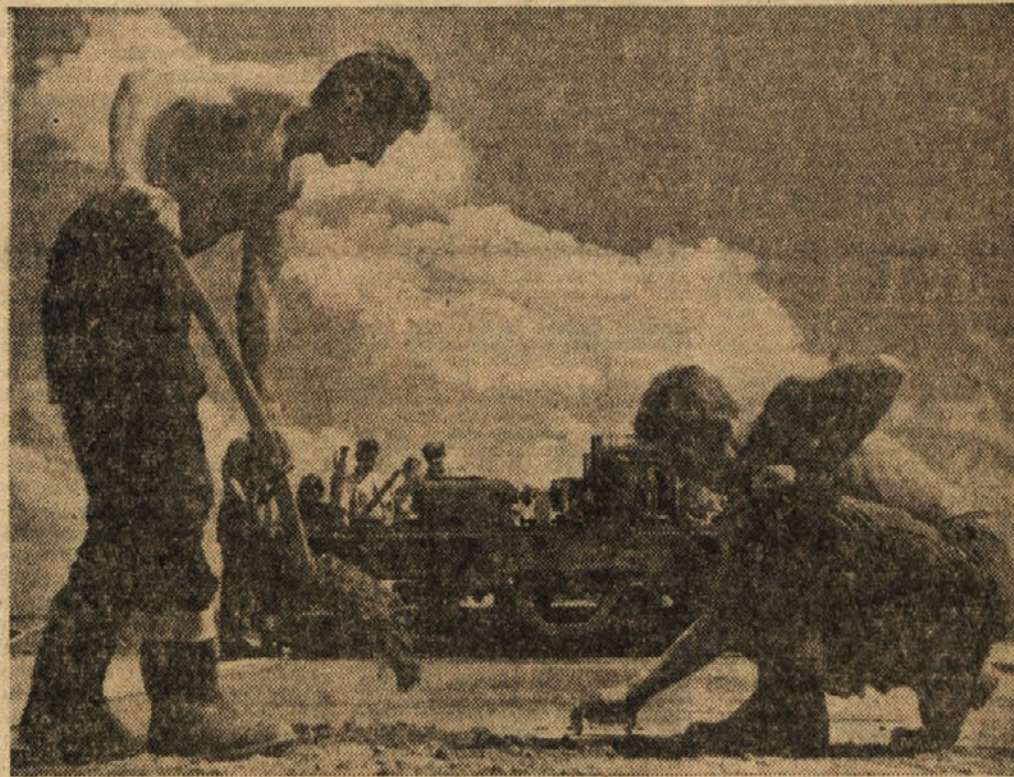
voznika tov. S. pa so za čas, dokler mu pri Komunalni ne poteče odpovedni rok, zaposlili kot honorarno moč.

Primer zelo jasno kaže, kako nemogoča je taka praksa snubljenja ljudi. Kajpada so vozniki obiljubljani pri biroju večje prejemke in menda tudi več dnevnice. Zvedeli smo tudi za drug še bolj drastičen primer. Investicijski biro je privabil v mamljivo ponudbo in obljubo stanovanja nekega tehnika, ki bi moral že prejšnji dan nastopiti službo v neki večji trboveljski tovarni. Najbolj zanimivo pa je to, da investicijski biro, kot smo zvedeli, niti tarifnega pravilnika še nima potrjenega, in bi moral zanj razumljivo veljati še tarifne postavke ustanovitelja, v tem primeru bivšega okrajnega ljudskega odbora. Sicer pa to ni važno. Bolj važno je opozoriti na nevezdržnost take prakse snubljenja ljudi in s mamljivimi ponudbami večjih prejemkov in drugih bonitet. In: ali ne bi bilo socialistično, če bi Investicijski biro,

kolikor je hotel dobiti bolj šega voznika, počakal vsaj toliko časa, da bi omenjenemu tovarišu potekel z zakonom določen odpovedni rok pri komunalnem podjetju in ga potem zaposlil v svojem podjetju? Zaradi takih in podobnih akcij škodljivih in nemogočih snubljenj je prišlo že mnogo naših podjetij v dokaj težaven položaj. Zadnji čas pa je, da tudi v Trbovljah prenehamo s takim početjem, ki nima ničesar skupnega s socialističnimi načeli, ki morajo veljati tudi v naših gospodarskih oziroma delovnih odnosih.

Docela pravilno bi bilo, da bi tovarišu S. pri komunalnem podjetju pisali za ves čas odsotnosti neupravičene izostanke od dela, kot da so dovolili celo enomesečno odpoved, čeprav ima že toliko let delovnega staža, da mu pripada dvomesečni odpovedni rok. Sicer pa zadene krivda predvsem Investicijski biro, ki se je poslužil tako nenavadnega in škodljivega prijema.

M.V.

Se en motiv z gradnje avtomobilske ceste

Letošnje leto, 10. novembra, je preteklo 23 let, odkar smo za vedno izgubili iz vrst komunistov TONETA GROZNIKA. Po njegovi tragični smrti se do danes o Tonetu ni govorilo ne s pisano ne z živo besedo. Vendar je ime Toneta Groznika s KPJ v Zagorju in delavskim gibanjem v kraju živo povezano, in to v najbolj mračnih dneh stare Jugoslavije.

Pokojni Tone je bil sin rudarske družine in je kot ostali otroci rudarjev zagorske knapovske družine v zgodnji mladosti občutil grenko življenje v kapitalističnem sistemu. Stiriinast let mu je bilo, ko je začel delati v jami, saj mladina tiste čase ni poznala take zakonodaje, kakršne je mladina deležna danes, ko je vse polno zakonite zaštite mladega človeka. In tako je prav. Tu torej začnemo spoznavati mladega Toneta, ki je kot 14-leten deček začel delati v jami. Zelo mlad se je začel udeleževati delavskega gibanja. Sodeloval je v delavskem kulturno-prosvetnem društvu »Vesna« v Zagorju. Tu se je že kot mladinec, član SKOJ, boril skupaj s takratno napredno mladino v Zagorju za čistost delavskega gibanja, proti vsakemu oportunistu in kolebanju. Po znani Obznanji leta 1921, ko je bila Komunistična partija Jugoslavije postavljena izven zakona, je Tone takoj začel sodelovati v ilegalni organizaciji SKOJ in potem v Partiji. Po Obznani in raznih redukcijah delavcev v rudniku so vodilni komunisti odšli v tujino — nekateri v Francijo, drugi so potem iz Francije odšli v ZSSR in se kasneje vrnili v Jugoslavijo s partijskimi nalogami. Tako je v tem obdobju mlajša generacija komunistov ostala doma. V tej generaciji je bil tudi Tone, v najbolj temnih dneh stare Jugoslavije; takrat, ko so v državi komuniste najbolj preganjali, je stal kot hrast, ki ga vihar ne podre, na čelu Partije v Zagorju. Komunistična partija tiste ča-

V počastitev 40-letnice KPJ

Spomin na Toneta Groznika

se ni bila tako številna, kot je danes, toda delavski razred v Zagorju je nje ne člane sprejel kot svoje voditelje — posebno priljubljen med rudarji in ostalimi delavci pa je bil pokojni Tone. Za časa Živkovičevega režima v državi, 1929. leta, pa je bil Tone v zloglasni beograjski Glavnjaci, kjer je bil na razne načine — kot mnogo drugih — mučen. Tone ni kapitalistični policiji ničesar priznal, hrabro se je zadržal pred njo in se čuval, da bi s kakšno besedo škodil partiji in s tem delavskemu gibanju. Po policijskih zaslišanjih je bil Tone postavljen pred sodišče, ki mu je sodilo po zloglasnem zakonu o zaščiti države. Sodišče ga je obsodilo na osem mesecev zaporov, ki ga je vzdržal v Požarevcu, kjer so bili zaporci za politične jetnike.

Po vrnitvi iz zapora se je takoj vključil v Partijo in stopil na čelo komunistov v Zagorju. Zandarmerija je vedela, da je Tone na čelu zagorskih komunistov, vendar mu ni prišla do živga. Pregarjanje je bil na vse načine stalne zaposlitve ni dobil. Njegov oče se je v rudniku smrtno ponesrečil, nje ga je predstavnik rudnika niso hoteli sprejeti v službo. Tako se je zaposloval pri raznih priložnostnih delih. Res je, da je kapitalistični svet preživil tista leta veliko gospodarsko krizo, ki smo jo še posebno hudo občutili v Jugoslaviji. Brezposelnih je bilo tedaj v Zagorju nekaj stotin in so drug drugemu odpi-

rali vrata, ko so iskali delo. Edino industrijsko podjetje v Zagorju je bil takrat rudnik. Steklarna, ki je svoje čase tudi v kraju obstajala, je leta 1929 prenehala obratovati (zakaj, je tudi svojstvena zgodovina).

V letih 1931—1933 je bil Tone zaposlen na cesti Radeče—Litija. Pri graditvi te ceste so bili zaposleni brezposelni delavci iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja. Tovariši, ki so preživeli drugo svetovno vojno, a so bili v tem času zaposleni kot delavci na gradnji ceste Radeče—Litija, imajo pokojnino v lepem spominu. Saj je tudi med njimi neutrudno delal kot komunist in organiziral akcijo, ki je prinesla izboljšanje plač delavcem pri gradnji te ceste, kjer so zelo nesramno plačevali ljudi po 2 do 2,50 din na uro.

Tone je stal na čelu komunistov v Zagorju in s tem tudi delavskega gibanja. Organiziral je delavsko kolearsko društvo v Zagorju in v okviru tega društva ustanovil tudi kulturno skupino, dramatično in pevsko skupino, z namenom, da pritegne delavsko mladino, katero je vedno usmerjal v napredno delavsko gibanje. Skromni prostori pri Hočevanju, adaptirani iz hleva, so pritegnili mnogo mladine, lahko rečemo, v glavnem vso mladino v kraju, predvsem pa tisto, ki je napredno mislila in revolucionarno delala. Tiste čase je, bila tudi sindikalna podružnica Zveze rudarjev v Zagorju v rokah Partije. Saj so

bili člani odbora v pretežni večini njeni člani, in je tako Partija delovala tudi preko sindikalne podružnice. Tudi to je bilo Tonetovo delo.

Pokojni je bil eden izmed ožjih partijskih sodelavcev sedanjega sekretarja CK ZKS tov. Mihe Marinka, ki je takrat živel in deloval v revirjih. Leta 1934 je bilo močno mezdno gibanje med rudarji naših revirjev. Tudi tu je Tone dal nasvete, kako naj se vodi to gibanje, da bodo rudarji in ostali delavski razred iz borbe potegnili koristi. Temu velikemu mezdnemu gibanju, ki je leta 1934 razplamtelo med rudarji cele Slovenije, je odločno nasprotoval takratni centralni tajnik Sindikata rudarjev Jugoslavije Jurij Arh. Ko pa je spregledal, da mezdne gibanja ne more več zadržati, je spaval za tokom in mu ni uspelo gibanje razbiti. Rudarji so se takrat borili proti odpuštvu rudarjev in znižanju plač. Centrala tedanje Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani je uspela mesec dni po razbitem delavskem gibanju svojo zahtevo uveljaviti, in sicer je odpuščala rudarje in jim znižala plačo — protiljudska oblast pa je tedaj nekaj komunistov zaprla. — Ko že to pišemo, naj omenimo o tem gibanju še to, da je bila tiste čase vsa slovenska javnost na strani rudarjev. Spomenice, ki je bila napisana ob tem gibanju v prid rudarjev in so jo podpisali napredni kulturni in znanstveni delavci — te listine samo ljub-

ljanski škof ni hotel podpisati. Čeprav so bili med rudarji verniki, jim škof ni hotel dati svojega podpisa za boljše kos kruha. To, kar so na vrhu klera znali že takrat, so med vojno ponovno potrdili in tudi po vojni niso delovnemu človeku nič pomagali.

Meseca oktobra 1934. leta so bile ponovne aretacije komunistov. Med njimi je bil tudi Tone in sta bila z Miho Marinkom skupaj v zaporu — oba pa so po šestih tednih zaradi pomanjkanja dokazov izpuščili. Po vrnitvi iz zapora je šel Tone na delo v rudnik Motnik in se je 10. novembra 1935. leta smrtno ponesrečil.

Za Partijo je bila njegova smrt huda izguba, predvsem pa za delavsko gibanje. Komunisti in mladina SKOJ so se, ko so se tedaj srečevali, molče pogledali in vsakemu se je brala žalost ob obraza. Toneta ni več med nami! — so govorile oči vsakega in vsak se je zavedal resnosti te izgube. Njegovo priljubljenost in spoštovanje, ki ga je užival pri delovnih ljudeh v Zagorju, so ljudje potrdili sami, ko so ga na njegovi zadnji poti tako številno spremlili k večnemu počitku. Ob grobu se je od njega tedaj poslovil v imenu KPJ tov. Lojze Hohlkratt, ki je leta 1942 padel v narodnoosvobodilni vojni.

S temi skromnimi besedami se spominjamo pokojnika, ki ga imamo komunisti, ki smo z njim sodelovali, v najlepšem spominu. Tone je bil velik prijatelj mladega rodu in je kot partijski voditelj temu rodu posvetil mnogo časa in truda in se med mladimi tudi vedno rad zadrževal. Tone Groznik je bil vsekoli cel komunist, ki je za svoje osebo prepuščanje in za Komunistično partijo trpel in delal in žrtvoval svoje zdravje — vse za blaginjo delovnih ljudi.

Zato nam bo ostal v svetlem spominu.

Otomar Pečar

Elektronsko oko vidi tudi v temi

Ameriška radijska družba je v svojih laboratorijih izdelala super občutljivo elektronsko oko, ki se sedaj v več primerih uporablja že v praktični tehniki. To oko je stvarno elektronska cev, podobna tisti, ki se uporablja v televizijski kameri za snemanje. Znanstveniki so dosegli tolikšno občutljivost te cevi, da je le-ta stokrat večja od sedaj najbolj občutljivega filma. Tako je za delovanje te cevi potrebna najmanjša množina svetlobe, kar pomeni za človeško oko praktično popolno temo. Za razliko od običajnih cevi pa se svetlobni impulzi, ki dosežejo sprejemno površino cevi, ne emitirajo takoj, pač pa se preko specialnih

ojačevalcev povečajo in okrepijo. Na ta način okrepljeni impulzi se spreminjajo v električne signale, ki se pozneje spremenijo v sliko. Vsaki elektron, ki udari na občutljivo zunanjo površino cevi, se prevede pri normalnih ceveh do amplifikatorja, ki ga spremeni direktno v električni signal. Pri novi cevi pa vsak elektron, ki prihaja od zunaj, ojači v cevi dvajset novih elektronov, si čimer se rešuje problem šibke luči. Kadar se v eni cevi uporabi dva ojačevalca, dobimo močno okrepljen številni elektronov, v tem primeru do 300 novih elektronov na vsak od zunaj sprejeti elektron.

Prvo praktično uporabo je

novi elektronski oko, imenovano »Ortikon«, dobilo v astronomiji. Svetlobni valovi, ki so do sedaj prihajali v objektiv teleskopa od zelo oddaljenih nebesnih teles, so se doslej lovili samo z dolgotrajno ekspozicijo občutljivih fotografskih plošč.

Toda tudi za najbolj občutljive fotoemulzije so bili mnogi deli neba temni in prazni. Ko pa so pred nedavnim na nekem teleskopu observatorija na Mont Wilsonu montirali elektronsko oko »Ortikon«, se je pred začudenimi očmi učenjakov pokazala slika neba, ki je doslej niso poznali. Na nekaj temnem oboku neba so se sedaj pojavile podobne nebeskih teles, ki jih do danes nismo videli. Temni deli vesolja so bili gosto zasedeni z zvezdami. Elektronsko oko je pripomoglo človeku, da globlje pogleda v neraziskane prostore širnega vesolja. Pričakujejo se nadaljnje izpopolnitve te iznajdbe in astronomi upajo, da jim bo to oko pomagalo pri rešitvi vprašanja, če obstaja življenje tudi na drugih planetih našega sončnega sistema.

Žepni televizijski aparat

Neka tovarna v Chicagu, ki izdeluje televizijske aparate, je pred dnevi objavila, da ji je uspelo izdelati televizijski aparat, ki ga bo človek lahko nosil s seboj v žepu. Aparat bo vsega skupaj tehtal 435 gramov, stal pa bo 200 dolarjev. Prihodnje leto že nameravajo izdelovati take žepne televizijske aparate serijsko. Pri nas verjetno še ne bomo imeli takih aparatov, ki jih bodo običajni televizijski aparati, ker so za naše denarice predragi.

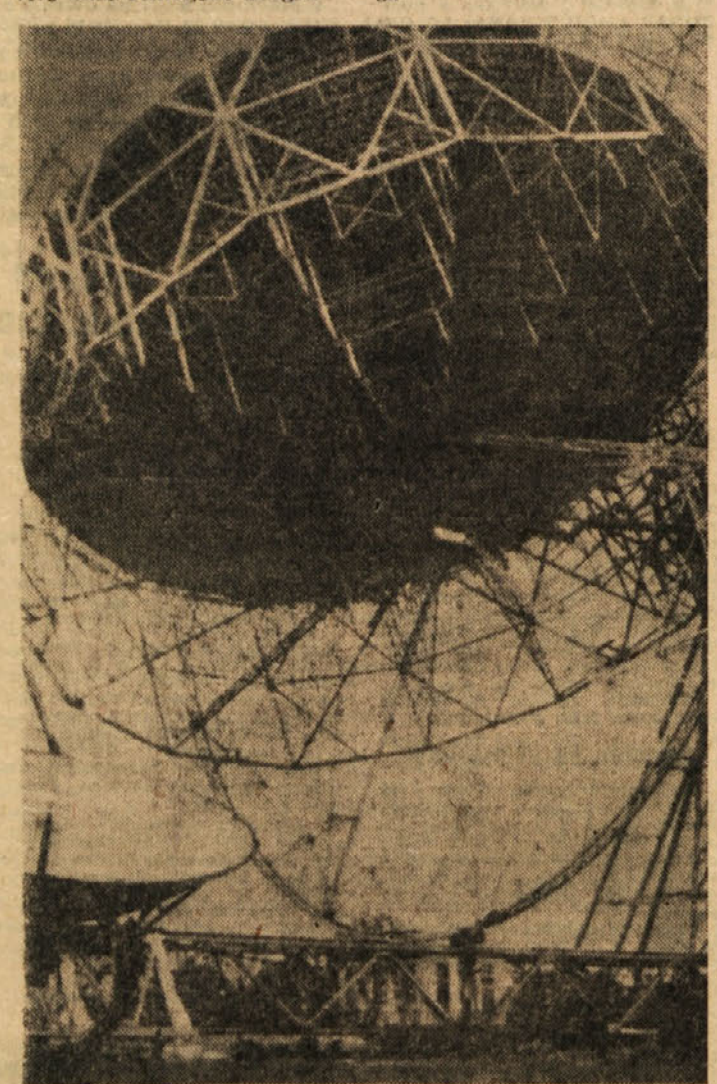
MESEC relejna radijska postaja

Dasiravna raketa »Pionir« ni uspela priti na Mesec, je prirodni satelit naše Zemlje prejšnji mesec vendar koristno služil kot relejna postaja za radio valove. Znanstvenikom je uspelo z radio valovi visoke frekvence poslati z nekega mesta v Arizoni poročilo na drugo mesto v ameriški državi New Meico. Pot, ki jo je napravilo to poročilo, je dolga 600.000 km, ker so bili radio valovi najprej poslani na Mesec, na katerem so se odbili od njegove površine in napravili prav tako dolgo pot nazaj na Zemljo — sprejel jih je namreč radijski sprejemnik v New Meico, ki je bil oddaljen vsega skupaj 500 km od emisijske postaje. Medtem bi mogli sprejeti to poročilo na celi površini našega planeta, s katere je bil tisti trenutek Mesec viden. Vso to velikanško pot 600.000 km je radio poročilo preletelo v 2 sekundah.

Z nadaljnjimi poskusi so ugotovili, da je mogoče pošiljati cele radio emisije, poslušajoč se pri tem Meseca kot releja. Sprejem teh emisij je bil zelo jase in boljši od emisij, ki niso bile poslane preko Meseca. Ionizirani sloj zemeljske atmosfere ni dosti škodil razširjanju teh valov skozi prostor vesolja.

Emisijska postaja, ki je delovala na ameriški raketi

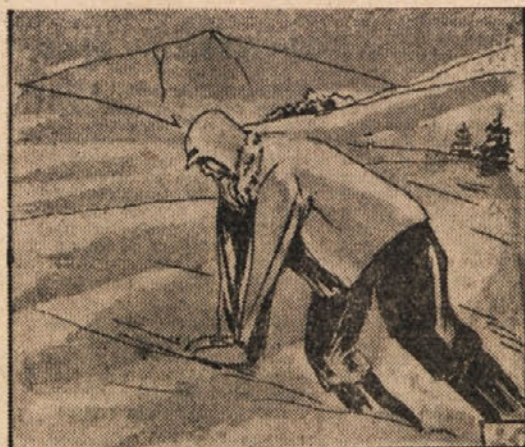
»Pionir«, izstreljeni na Mesec, je potrdila te poskuse, ker je bil sprejem teh poročil na Zemlji zelo jase, dasiravno je bila oddajna postaja razmeroma šibka. To pomeni, da bi bili prvi ljudje, ki bi prispejali na Mesec, v zelo dobri radio zvezi z našo zemljo. Ti bi celo lahko gledali televizijske programe, poslane z Zemlje, medtem ko bi bil sam Mesec idealen relej za televizijske valove. Televizijska relejna postaja na Mesecu bi s svojo emisijo zajemala skoro polovico naše zemeljske krogle.

»Astronomsko uho« je domačelme za velike radioteleskope, ki sprejemajo glasove tudi z največjih razdalj — rečimo Zemlja — Mesec... To »uho« je spremljalo ameriško raketo »Pionir« na njeni poti do lune.

Krištof Dimać

II. DEL — STAMBEDA V BABJEM POTOKU
Po povesti Jacka Londona Riše I. Spitaler

Zmajala je z glavo. »Svojih misli ne morem skriti, sledi nam bodo kot ovce.«

Dimać je sicer opazil, da korakajo po celem snegu, vendar pa ni ne on ne Cok opazil, da se je komaj vidna sled izgubljala proti jugu. Ako bi bila pa še vidna, kaj počne Louis Gastell, bi bila klondajska zgodovina napisana drugače. Kajti opazila bi, da stari borec ne sepa več, temveč da — z nosom pri tleh kakor pes — teče po stezi za njimi. Videla bi tudi, kako tepta in širi tisti ovinek, kjer so se bili ločili od drobne stezice in se obrnili proti zahodu. In končno bi opazila, da je naglo odkorakal po gazi na jug.

Drug za drugim sta gazila po globokem snegu in si utirala pot. Prodiranje naprej je bilo zaradi tega tako počasno, da so ju začeli dohitevali zaostali tekmeči. Že ob devetih je bila za njima strnjena vrsta mož, ki se je vlekla, kolikor daleč so nesele oči. Ob pogledu na to tropo mehkužcev so se deklici iskrite temne oči.

»Koliko je tega, odkar smo zavili v to dolino?« je vprašala.

»Dve debeli uri,« je odgovoril Dimać.

»In dve uri nazaj so štiri,« se je glasno zasmejala.

»Fantje iz Sei Liona so rešeni.«

Čuden sum je prešinil Dimaća. Naglo se je ustavil in se obrnil proti njej. »Ne razumem tega,« je rekel.

»Ne? Vam bom povedala! To je Norway potoč. Babji potok je prihodnji proti jugu.«

»Pa menda tega niste storili nalasč?« je vprašal Cok.

»Nalasč, nalasč! Hotela sem rešiti naše stare. Porogljivo se je zasmejala.

Moža sta nekaj časa gledala drug drugega, potem pa sta se tudi onadva začela krohotati. »Če bi ženske ne bile tako dragocene stvarce v tej deželi, bi vas položil čez koleno in vas poštemo našeskal,« ji je izjavil Cok.

»Zakaj se pa ne jezite name?« je vprašala nekam otožno in razočarana. Toda... toda zakaj me ne nabijete?

»Kar obrnimo naša jadra,« je menil Cok. »Če bomo stali na mestu, bom se ozel.«

Spročeni in vabljeni smeh štirih lepotic s filmskega platna... To so dvakratni dvojčki: sestrice Kessler in Ginter iz zabavnih zahodnonemških filmov.

OD VSEPOVSOD

KOLIKO DNI V LETU SI LAHKO SLABE VOLJE

Pred nekim pariškim sodiščem je prišel v obravnavo neki zakonski spor. Sodnik je moral na tej obravnavi odločiti v zelo važnem vprašanju: koliko dni v tednu je zakonski mož lahko slabe volje.

Sodnik je o tem kočljivem vprašanju prinesel prav salomonško razsodbo: vsak poslovni človek in tudi brezposelnik ima pravico biti slabe volje trikrat na teden!

ALKOHOLNE PIJACE SAMO ZA TISTE, KI IMAJO FAKULTETO

Najnovejša uredba južnoafriških oblasti pravi, da se alkoholne pijače lahko točijo samo osebam, ki so skoncane študij na fakulteti. Vsi tisti pa, ki so opravili doktorat, imajo pravico na dvojno količino alkohola.

LETALE-AVTO

Neka ameriška tovarna letal je zgradila majhno, elegantno letalo, ki naj v zraku predstavlja to, kar je avto na zemlji. To letalo ima motor s 175 konjskimi močmi in razvija hitrost do 350 kilometrov na uro. Ne da bi se spustilo na tla, lahko to novo letalo preleti 900 km. Nov avion more zleteti v zrak z vsake ceste, ker potrebuje zelo malo prostora. Notranjost tega letala je udobna, saj sprejme lahko 6 oseb. Njegova cena je 10.000 dolarjev, torej dvakrat večja od najbolj razkošnega avtomobila.

ŽEPNI GRAMOFON

Tudi na tem področju konkurirajo tovarne, katera bo izdelala boljši, predvsem pa manjši gramofon. Neka angleška tovarna menda nosi v tem pogledu rekord: izdelala je gramofon, ki je širok 5 cm, dolg pa 10 cm. Na njem se lahko uporabljajo navadne gramofonske plošče. Ojačevalce takega gramofona ima 12 tranzistorjev, zvočnik, ki ima velikost oreha, pa daje vseeno jasno reprodukcijo glasov.

MILANSKA KATEDRALA IZ VZIGALIC

Na velesejnu v Lausanni je bil med drugim razstavljen tudi model znane katedrale v Milanu. Konstruktor te miniaturne katedrale, Albert Schenk, je za svoj model porabil nič manj kot 1.726.000 vzigalic — na svojem modelu pa je delal polnih 20 let.

500 LJUDI STARIH PREKO 100 LET

V Ukrajini v Rusiji živi nad 500 ljudi, ki so vsi stari preko 100 let. Med temi stoletniki izstopa posebno 117-letna starica Isandorova, ki pripoveduje, da se prav lepo spominja odprave spahijske vlade v Rusijo leta 1861.

PUSTOLOVŠČINE FRANCOŠKE VOHUNKE GABRIELE DE X

Zeleni plašč

Gabriela je odkrila, da poročevalska služba za Nemčijo nima nobene zveze z organizacijo, ki pošilja propagandni material v tujino. Osebnost, kot je bil Fritsche, ni bila za to, da bi vodila in kontrolirala delo teleprinterja, ki emitirajo poročila za domače radijske postaje. Torej, bilo ji je jasno, da dela Fritsche z aparatom, ki je direktno zvezan z luxemburškim radiom.

Medtem ko je Fritsche pripovedoval Gabrieli še nekatere druge podrobnosti, je tajnica odšla ven. Glede na to, da je bil Fritsche zelo zaposlen, se ji je še enkrat opravičil in odšel iz kabineta. Pustil je odprta vrata, tako da je Gabriela lahko videla v sosedno sobo, kjer lo delali trije sodelavci. Eden je lahko videl Gabrielo. Ni še potoleko, kakaj mnuti, odkar je odšel Fritsche, ko je potrkala na vrata neka ženska.

— Kaj ni šefa?

— Takoj se vrne! — odgovori Gabriela.

Ženska položi na mizo nekakšne trakove. Zapustila je sobo z glasnim »Heil Hitler!«

Ker je Gabriela sedela v uradu brez plašča in odkrita, jo je ta nepričakovana stranka imela za eno izmed Fritschevih sodelavk.

V sosedni sobi se je položaj menjal. Tisti funkcionar, ki je lahko videl Gabrielo, je zapustil urad. Tako je spet napočil velik trenutek tveganja in drzne odločitve.

Pograbila je en trak. Naglo ga je preletela — novice o Saaru za Radio Luxemburg. Gabriela je v naglici napisala osnovne vesti iz tega gradiva. Za beležnico ji je služil časopis, ki je ležal na mizi. Na koncu jo je čakalo veliko iznenadenje. Novice, ki jih je to jutro posredoval Radio Luxemburg, so bile potrjene s podpisom direktorja Radia Luxemburg. To pomeni, da dela za Nemce!...

Komaj je utegnila odložiti trakove, že vstopi v kabinet Fritsche. Nekoliko trenutkov kasneje, ko se je zahvalila za ljubeznost in sprejem, je Gabriela odšla, noseč pod torbico časnik, ki ji je služil kot zapisnika. Ničče ni ničesar opazil...

Francoška obveščevalna služba je imela začetno sled. Po številnih ugibanjih in vsklajevanjih in zahvaljujoč Gabrielinim uslugam je lahko »Drugi biro« natanko ugotovil, da je en teleprinter nameščen v kletih propagandnega ministrstva v Berlinu in da je neposredno zvezan z Radiom Luxemburg.

Agent, ki dela na teleprinterju v kletih, spi ob aparatu. Emisije so se začele vsako jutro ob šestih. Za celoten sistem je vedela peščica iz najvišjih nacističnih krogov. Končno so ugotovili, da prejema direktor Radia Luxemburg velike vsote denarja kot nagrado za svoje pronemško stališče. Prva pustolovščina Gabrielle de X se je s tem končala.

Nemška protibveščevalna služba in Gestapo nista niti slutila, da jima je Gabriela povzročila toliko zla. Nasprotno. Mlada Francozinja je pustila v Berlinu najlepše vtise, zlasti ker sta dva največja francoska časnikarja po njenem povratku v Pariz objavila kopico članov, v katerih so bili poveljevanji nemški čudeži. Članke so, razumljivo, bili podpisani z Gabrielinim imenom, medtem ko je vse ostalo uredil njen učitelj Pierre L. Berlin si je kajpak mel roke nad takim pisanjem nekega dela francoskega tiska. Tako je Gabrielin ugled v očeh najvišjih nacističnih veljakov zelo porasel. Ko je »Drugi biro« videl, da so bili rezultati prve akcije več kot uspešni, je odločil dati Gabrieli novo nalogo...

V prvi polovici avgusta je Gabriela dobila od Pierra L. pismo. Napovedal ji

je sestanek v eni izmed najbolj luksuznih slaščičarn na Elizejskih poljanah. Vedela je vnaprej, da bo beseda o novih nalogah. Toda kakšnih?

Pierre L. je bil v spremstvu gospoda de X., zelo ljubeznega, uglajenega in elegantnega človeka, lastnika nekoliko dvorcev in velikega hleva dirkalnih konj. Nenehno je gledal Gabrielo.

— Angel moj — nenadoma reče Pierre L. — v torbi nosim nekaj, kar vas bo zanimalo!

— Res? A kam naj grem, da se bom spet tako dobro zabavala?

Pierre se cinično nasmeji:

— V Berlin... k vašim prijateljem, Hitlerju, Gobbelsu in Göringu. Se enkrat vam damo priložnost skušati svojo srečo in pokazati vaše sposobnosti.

Kaj je bil motiv ponovnega obiska Berlina? Kmalu so Gabrielo posvetili v tajnost. Pierre ji je povedal, da zadnje čase nemški radio objavlja emisije zelo enostavne in dolgočasne vsebine. Niti najožji specialisti ne morejo z interesom poslušati stalnih in enostavnih poročil, v katerih govorijo o krompirju, koruzi in proizvodnji črnila. Glede na to, da je teh poročil vedno več, nimajo pa nobenega smisla, je postala francoska obveščevalna služba zelo razodena. Po opozorilu nekega ruskega emigranta (Gabriela ga je spoznala ob svojem prvem obisku v nemški prestolnici) je sklepali, da predstavljajo te emisije šifrirana obvestila in navodila nacistom v Avstriji. Gabriela bi morala odkriti, kje je centrala, kjer pripravljajo te, na prvi pogled naivne in dolgočasne emisije. Razen tega je dobila

še neko nalogo: morala bi najti sredstve, od koder pošiljajo nacistični propagandni material v francosčini, portugalsčini, španščini in italijansčini.

Dokončna navodila dobile v Berlinu — je končal gospod de X. — Mec Berlinom in Dunajem se snuje zarota ki nas zelo interesira. Navežite odnosa je s kar največjim številom ljudi iz propagandnega ministrstva, časnikarji in funkcionarji radiotuzile.

Gospod de X. je spremljal Gabrielo do njenega stanovanja.

— Kdaj naj odpotujem? — vpraša Gabriela.

— Čez štirinajst dni. Vaša soba v hotelu Bristol je že rezervirana. — Gospod de X. je nenadoma spremenil svoj izraz na obrazu. Iz neobčutljivega šefa je nenadoma postal mehak človek.

— Zagledal sem se v vas, preden sem vas videl. Vedite, da vas imam silno rad... Prepričan sem, da se boste vrnili domov zdravi... Takrat m, boste rekli, če hočete postati moja žena.

Gabriela ga je samo začudeno pogledala.

KRATEK ROK

Osebe hotela Bristol je Gabriel pripravlilo slovesno sprejem. V sobi je našla polno cvetja. Gospod Hanke ji je poslal ogromen šopek nageljnov in drugega cvetja. Košare so zavzemale polovico sobe. Našla je tudi šopek od Fritsche in šopek orhidej od Gobbelsa, skupaj s pisemcem, v katerem ji je želel dobrodošlico.

(Nadaljevanje...)